

tome, što je u Hrvatskoj postojala relativna preko-
brojnost intelektualaca, nalazimo i objašnjenje eks-
tenzivnosti hrvatskog nacionalizma iz onoga vreme-
na. Ta se ekstenzivnost očitovala u snažnim sve-
slavenskim osjećajima i u ilirsko-jugoslovenskim
ideologijama.

Sveslavenstvo ondašnjih Hrvata, kao i ostalih
Slavena u monarhiji, treba shvatiti u prvom redu
kao reakciju na njemački i mađarski nacionalizam;
i jedan i drugi od tih nacionalizama zašli su već
bili u fazu, u kojoj razvijeni i osnaženi nacionali-
zam uviđa potrebu ekspanzije, pa u vezi s tim for-
mira ideje o vlastitoj nadmoćnosti i o inferiornosti
drugih naroda, a naročito onih, na čiji se račun
traži ekspanzija. Na taj način su Slaveni i sa
strane Mađara i sa strane Nijemaca smatrani za
nazadnu i zaostalu rasu i time su opravdavali po-
trebu svojeg gospodovanja kao i potrebu dualistič-
kog uređenja monarhije.

U borbi protiv ovih težnja i ideologija Hrvati
sebe izjednačavaju sa Slavenima i Ilirima, jer su
tako i brojno jači i kulturno nadmoćniji, nego što
bi bili, da su se ograničili na svoje najuže područje,
na autonomnu Hrvatsku, koja je početkom XIX.
vijeka brojila u svemu oko 400.000 stanovnika.
Radi toga hrvatski sabor od 1848. traži, da se svi
austrijski narodi opredijele po jeziku, a ne po
državnim područjima. Ovo bi načelo naime omogu-
ćilo, da se malo područje građanske Hrvatske pro-
širi na sve one krajeve, gdje se govori hrvatski ili
hrvatskom sličnim jezicima i narječjima. Ilirstvo,
prema tome, i nije drugo, nego odraz ove ekspan-
zivne težnje ondašnje hrvatske inteligencije. Stoga